

Zenbait gogoeta kezagarri

1981eko euskal liburugintza*Joan Mari Torrealdai***Aintzinsolasa**

Urteroko ohiturari jarraituz, aurtengo lehen zenbakian ere iazko liburu-produkzioaren azalpentxo bat egin nahi nuke. Bada jadanik seigarren urtea azterketa hau sistematikoki eta JAKINen orrialdeetan egin ohi dudana. Azterlan honetan hasi, nere *Euskal Idazleak*, *Gaur* liburuan hasi nintzen: 1960-1975 urtealdiko produkzioa ikertu nuen han, hemen baino sakonago eta luzeago, noski.

Zein da aztermodu honen alkantzua?

Has nadin esanez azterlan honek anitz helburu eta eginkizun dituela (edo izan ditzakeela). Hiru azpimarratuko nituzke nik: informazioa jasotzea bilatzen dut lehenik, horretarako liburu-zatirik liburu datuak bilduz; liburuen gaiak multzokatuz, sailkatuz, urteko produkzio editorialaren irudia edo argazkia eman nahi izaten dut gero; eta, hirugarrenik, hasierako komentario hauen bidez liburugintza hori pixka bat argitu, eta, gutxienez, deskribatu gura nuke.

Egin ohi ditudanez gain, beste ikerketarik ere egin nezake, agian. Informazioaz jabetzea ez da erraza, ordea. Daturik gabe zer egin? Zailtasun hau eta beste zenbait eragozpen tarteko, liburu-produkzioaren azalpena mugatzen naiz espreski, gehiagotara jo gabe. Dagoen honetan ere argitasun frango aurki deza-

ke hemen irakurleak, lanaren goi-beheak arretaz aztertuz behintzat. Horregatik xehetasunez emango dut bai pretaeraren eta bai metodologiaren azalpena:

1) Lehen lana, eta neketsuena, liburu-bilketa eta husketa da. Lanak ditu lehen ekinaldi honek: liburuak inguratu, liburu-zatirik liburu datuak kontrolatu. Eta liburuok banan bana hustu, alegia, titulua, egilea, itzultzailea, argitaldaria, herria, urtea, orrialdeak, edizioa, neurriak luze-zabalean, bilduma, ISBN, gaisaila, jaso. Lan aspergarria, luzea (ia 100 ordu aurten ere)...

Merezi al du lan esker-gaia honek?

Badakit ongi JAKIN ez dela zerrenda hauen leku «naturala» (nolabait esatearren). Baina komentziturik nago datu-bilketa honen (ez bait da zerrenda hutsa, kasu!), gure aldizkariak zerbitzu on bat egiten diola euskal kulturari, datu-falta hain larrian dagoen kulturari, informaziorako zein programaziorako. Ongi dakit, baita, ez naizela ni neu horretarako gizonik aproposena, ez eta deitua ere. Langintza hau Kultura Sailari dagokio, ez neri. Eutsiko diot, halere, egun hoberik agertzen ez deino.

2) Titulu guztiak fitxatu ondoren, gaiz gai sailkatu ohi ditut liburuak oro, banan banan aztertuz. Gaien araberrako klasifikapen hau «Liburuaren gai-sailkapena» deitu taulan ematen dut.

Taula honen abantailetan ez naiz luzatuko hemen. Aipa dezadan guretzako duen gorena: honi esker, orrialde batetan urte osoko liburu-etako gaien erretratu bat bezala dugu. Beste inon baino argiago, mila hitzetan baino esanguratsuago, hortxe agertzen bait da gure produkzioaren egitura intelektuala.

Taula hori moldatzean *Unesco*-k bere XIII. Konferentzia Orokorrean gomendaturiko sailkapen sistemaz baliatzen naiz. 23 sail nagusi horiek bere horretan errespetatzen ditut; azpisailei dagokienez ez dut berdin jokatzeko, gure egoerari egokitu nahian, gure errealitatea leialago ispiilatzearren, han eta hemen (11. eta 21. sailetan bereziki) moldatu egin bait ditut. Taula hau, egia esan, eskema hutsa da, inolaz ere ez kultur eredu bat. Edozein herritako eta herri guztietako liburugintza sartzeko ahal da taula horretan. Herri batetik bestera, sistema kultural batetik bestera aldatzen dena hain zuzen sailen arteko barne-oreka da.

3) Eta azken momentuan, datu-bilketa eta gai-klasifikapena egin ondoren, berauetan oin harturik hain zuzen, zenbait komentario egin ohi ditut. Lehen irakurketa edo hurbilketa babilien ulertu behar dira lerro hauek, beste alkantzurik gabe. Ohar-

kizun batzu dira beste ezer baino gehiago, eta berauen xedea ez da sekula izan liburu-politikarik markatzea edo definitzea, urteko egoera deskribatzea baino.

Harago joan daitekeela? Bai, zergatik ez? Baina nik ez dut ur handitan sartu nahi, lehenengo, urtebeteko aldia aldi laburregia delako azpi-azpiko korronteei antzemateko; eta bigarren, liburu-politikatan aritzea ez delako nere lana, ez eta nere debozioa. Besterik da egiten dudana egitea, politika honen beharra seinalatzea, edota puntu bat edo beste egingarritzat edo egin-beharrezkotzat ematea.

Aztermoduaren prozedura eta zentzua argitu nahi izan dugu lerro hauekin. Sarrera ona, azterketa bera behar bezala uler eta baliozta dezagun. Ager dezagun orain 1981eko liburugintzaren nondik-norakoa.

200 liburu euskaraz

Iaztik hona jaitsi egin da euskarazko liburuen argitara-kopurua, hein txikian bada ere¹. Duela bi urte jo genuela gailurra ematen du. 1970etik 1979ra arte gora egin du euskal liburugintzak. Eta, orain, 1980an hasi dugun hamarrurtealdi honetan, badirudi gainbehera hasia dela. Egia esan: gainbehera ote? Atzeraka ote? Ez ote gaude gerakuntzan? Edozein modutan, gauza bat dago hemen argi: aurrera ez dugu egin.

Honi eta hari entzun eta, inpresio tristea ematen bide du euskal liburuak (bere osoan harturik), urtetik urtera tristeagoa. Liburuaren barne-kalitatearen auzia dagoke tartean. Baina ez hori bakarrik (eta esango nuke: ez batez ere hori), deslilurapena baizik: ingurunea «hobetu» omen zaigularik (aginte politikoa, kultur textuingurua), liburuak ez du hobekuntzarik izan.

Xifrak aparte, kalitatearen erizkera aparte, ingurunearen al-daira aparte, horiek denak bazter utzita ere, euskal liburuak atzera egin duela esan daitekeelakoan nago. Bi datu hauengatik: liburugintzak aurtan apenas ireki duen bide berririk; altuenean ere, lehengoei eutsi eta hori ere ez zenbait kasutan. Oso sintomatikoa. Eta bigarren datua, hau da: argitara-kopuruaren erdia eta gehiago liburu berrargitaldua edota itzulia da, ez euskaraz sortuberria.

Puntuok dira, hain zuzen, orain banan banan aztertu nahi ditudanak.

Desoreka eta kontzentratzea

Aipatu berri duguna errepikatuz hasiko naiz: ohizko bi-deetatik ibili da euskal liburua 1981ean. Iaz bezala, bestalde. Kapitulu honetan, kópuruaren beherakadari berari baino ere garrantzi handiagoa emango nioke gai-sailen murrizteari. Murrizte honek joera aldaketa bat adierazten duelako, batipat. Nere uste-tan, ohartuki ala oharkabez, 1970 inguruan abiatutako liburugintzaren joerarik nabarmenenari uko egiten diogu azken urteotan. Xehetasun gehiagoz azaldurik, honela agertuko nuke esan nahi dudana: 1970 inguru horretan euskararen eta euskal liburuaren normalizazioa gai-eremuak gehitzetik eta ugaltzetik zetorkeela uste zen. Honela interpreta daitekeela uste dut JAKIN aldizkariak proposatzen duen liburu-programakuntza eta are garbiago R. Arregik muntatu nahi duen liburu-politika (gero *Lur* etxean hezurmamituko dena). Hona bi testigutzok, aski direlakoan. Liburugintza berri beharrezkoaz ari zela, JAKINeko editorialeak honela zioen 1969an:

«Euskeraz behar ditugu liburuak. Azken urteotan, euskeraz egiten dan lanik nagusiena —ta gehiena— aldizkarien bidez egin da. Baina aldizkariak, betiere, zatika egin behar dute, ez sistema eta *planifikazio oso baten barruan*. Hoiien lana bai, baina gehiago egin behar da. *Kulturazko gai guztiak, sakonki, euskeraz ematen hasteko ordua da*. Ortografiaren eta terminologiaren batasun batekin. Baina nola? *Liburuak probokatuz, egitarau baten barruan noski*, eta ez berekasa sor ditezen zai egonaz. Liburuak probokatu, ikastolari, alfabetatzeari eta euskal unibertsitariei be- giratuz. Eta hau, euskeratuz eta sortuz, bietara». (Nik asp.).

Urte berean, uztailean, Rikardo Arregik proposatu zuen liburu-programakuntzaren funtsa haren hitz hauetan laburbil genezake:

«Zientziaren eta kulturaren gai guztiei buruzko liburu-sorta *informe-ekarle bat behar litzake*. Euskarazko kulturaren egoera kontuan hartuta, kulturazko gai gehienetan gabezia izugarria bait dago, *premi-premiazkoak dira liburuok*» (Nik asp.).

Urte haietako joera «expansionistari» oraingo joera selektiboagoak, espezialduagoak hartu dio txanda. Azken urteotan —eta 1981ean bereziki— argi ikusten da gai-sail batzu indartuz doa-zela, eta beste batzu ahulduz edota hutsera etorri direla. Are gehi-ago: berrikitan oraindik produkzioak bi polo bezala izan baditu (irakaskuntza-literatura) gaur egun bipolaraketa hori arriskutan da-kust, literatura bera ere apalduz bait doa irakaskuntzaren ingu-

ruko liburuaren ondoan. Liburu mota hau, ez ahantz, 1980ko argitara-kopuruaren % 56 zen (ikaragarri, noski), eta (kasu!) 1981ekoaren % 65 da, bederatzi puntu gehiago. Esan bezala, sail horretan sartzen ditugu, haurren eta gazteen literatura, irakaskuntzako materiala, eta euskaraz ikasteko hiztegi, metodo eta beste.

Hona 5 gai-sail erabilien erreferentzia zehatza:

Ordena	Saila	Gaia	Zenb. abs.	%
1)	01	Orotarik	51	25,5
2)	11	Euskara	42	21
3)	21	Literatura	40	20
4)	08	Irakaskuntza	37	18,5
5)	03	Erljioa	11	5,5
			181	90,5

Aipatu bost sail horietan sartzen dira ia-ia urteko liburuak oro: %90,5. Datuak berez mintzo dira. Sail bakar batzutan bilzte hau, espezialtea, kontzentratzea, nabarmenagoa da urtetik urtera. Hona azken urteotako bost sailen kopuruak, globalki: %82 (1979), %86 (1980) eta %90,5 (1981). Liburu-mota batzuetan zentratzearen atzekaldea badakigu zein den: murrizkeria. Honetaz jabetzeko aski dugu gai-klasifikapenaren taulari gainbegiratu arin bat ematea. Sailen arteko desoreka, gaitza da. Egia esan, jakin ez dakit nik zein den gure kondizioetan orekarik idealena, baina onargaitza iruditzen zait gaurkoa egokiena bezala. Bestalde, gaurko egoeraren ahalbideak eta baldintzak ezagunak zaizkigu. Zenbait argitaletxeren ahaleginen eta ezinen —eta lorpenen— berri ere badugu. Merituak meritu eta ezinak ezin, ez daukaguna programazio orokor bat da, liburu-politika bat. Horixe da nere kezkaburua, eta ez, azken batez, 1970eko joera expansionistari oraingoa nagusitu zaiola, eta bietako zeinek duen arrazoi. Dena den, eta besteak beste, gai-sailkapenaren taula horrek, neretzako, aukera batzuk ispilatzen ditu, bai, baina askoz nabarmenago agertarazten du gure ezintasuna, gure normalizaziorik eza, gure kultur desoreka, hitz batetan, gure egoera diglosikoa.

Liburuaren penak eta nekeak

Euskal liburuaz ari garenean, honen penak eta mixeriak kon-

tatu ohi ditugu gehienetan. Krisian dagoela esan ohi da. Zergatik ez esan ahuleziak jota dagoela, ia agonian? Benetan makala da, 1981eko euskal liburugintzaren irudia. Kreatzio lanaren aldetik epaitzen badugu, zer esanik ez. Ez dira ehunera iristen euskal idazleek beren baitarik sortu dituzten liburuak. %48,5 bakarrik da euskarazko kreatzio berria. Gainerako dena itzulpen edo berredizio da.

Produkzio-modu bakoitza hurbilagotik ikus dezagun orain:

a) *Sorketa-lana*

Azpirra dezagun berriro kreatzio-lana aurten ez dela liburugintzaren erdira ere iristen. Beste ezerk baino bortizkiago salatzen du datu soil horrek gure ahulezia.

Kreatzio hori batez ere literaturaren sailean hezurmamitu da, bidezko denez. Literatur lanaren %65 euskaraz idatzi da jatorriz, xifra absolututan ikaragarri ez bada ere. Irakaskuntzaren alorrean sorketa-lana %44 inguruan dabil. Are beherago dago haurren eta gazteen literatur liburutan. Haur eta gazte literatura hau, egiaz, itzulpenetik bizi da neurri handiegi batetan (%59), irakaskuntza berrargitalpenetik bizi den neurrian baino ere gehiago (%48,5).

b) *Itzulpena*

Iaztik hona zazpi puntuz jaitsi da itzulpena (iaz %30 eta aurten %23). Eta, iaz bezala, haur eta gazte literaturan bildua aurkitzen dugu aurten ere. Sail honetantxe sartzan ditugu, noski, *Hordago*-ren Tximista saileko itzulpenak eta *Elkar*-en Itzul saila osoki, beste batzuekin batean. Gazte eta haur literatura hori itzultako liburuak elikatzen du, eta, kontrara, ia batere ez literaturaren sail arrunta.

c) *Berrargitalpena*

Berredizioa, iazkoaren aldean hazi egin da: %16 iaz eta aurten %26. Gehiegi.

Bi sailetan nagusitzen da liburu berrargitaldua. Lehen saila ikastolako irakaskuntz liburuak da: sail honen produkzioaren ia erdia (%48,5) berrargitaldua da. Liburu-mota hau, ikusten denez, urtero urtero argitara ematen da. Bigarren saileko liburuak (hiztegiak, metodoak, gramatika) ez da, noski, urteroko erritmo azkarrean errepikatzen. Pisu gutxiago du, bestalde, liburu honen: %36.

Ez da hor agortzen berrargitalpenaren indarra. Literaturan bertan ere pisu handia du, %30eraino iristen bait da. X. Gereñoren zenbaiti eta hainbat klasikori (*Abarrak, Peru Abarka, Garoa, Kresala*) zor diegu kopuru hau.

d) *Elebiko liburua*

Aurtengo produkzioaren %11,5 da elebiko liburuaren partea. Iazkoa (%4,7) ikusita, zer esan? Formula hau biziberritu egin ote zaigu? Ez dago horrelakorik. Portzentaia hori esplikatzeke aski da kontuan edukitzea horrela klasifikatu ditudala hiztegiak (bi sarbidekoak bederen), eta hauek, beraiek bakarrik, liburu elebidunaren %40 osatzen dutela.

Iazkoan gaude: liburu elebidunak ez garrantzirik ez arrakastarik du gurean. Eta are gutxiago literatur sailean, nahiz eta Luis Haranburu Altunak horrelako pare bat liburu argitara eman 1981ean.

Literaturaren saila

Literatur eremuko liburuen berri ematen du sail honek, behin eta berriz aipatu dugun salbuespenarekin: haur eta gazte literatura 21.ean barik 01 sailean sartu ohi da.

(Ez da beti erraza sailen banaketa hau, zer den literatura eta zer gazte literatura erabakitzea. Idazlearen asmoari jaramon egitea ez bide da aski. Liburuaren beraren tradizioak, irakurlearen harrerak eta argitaldariaren erabakiak, besteak beste, badute zer esanik hor. Erizpide horietaz baliatuz, lehen sailean klasifikatu ditugu, kasu honetan, Tximista saileko liburuak eta berdin Itzul eta Sor sailekoak).

Zertan da literatura aurten?

«Xifra absolututan zein portzentaian behera egin du literatur liburuak» idazten genuen iaz. Iaz baino ere gutxiago agertu da aurten: %20 bakarrik, eta horietako ia hirutik bat berrargitaldua. Sail honetan, hortaz, gutxi argitaratu da, eta gutxiago sortu. Zergatik hori, ordea? Kreatzen ez delako? Publikatzen ez delako? Non dago gakoa: kreazio-faltan ala ez argitaratzean, idazlearengan ala argitaldarengan? Iazkoaz ez dut nik, hautabehar-kizun horretan, datu erabakiorrik. Jarrera eta eritzi desberdinak egon daitezke (eta daude) eta egon izan dira. Duela zenbait urte (1978) I. Sarasolak idazlearengan ikusten zuen auzia, eta J. Azurmendik argitaldarengan.

Honela zioen I. Sarasolak:

«Izan ere, badirudi, argitaragai baino argitaratzaile gehiago dugun garaí bitxi hauetan, literatoren batek kalitate gutxienezkoa duen zerbait egiten duenean bere atzetik dituela euskal editore guztiak, ea nork bereganatuko duen pieza arraro hori. *Gehiago argitaratzen ez bada, beraz, gehiago egiten ez delako da...* (*Egin*, 321, 1978). (Nik azp.).

Alderantziz, erabat alderantziz, uste du Joxe Azurmendik:

«Momentu honetantxe, nik neuk dauzkat, nire gelan, bost orijinal, Autore berrienak bostak, hiru nobelazko eta poesiako bi, beren egileek, ni batere bila ibili gabe, eritzi eske omen, baina batez ere argitaratzeko laguntza eske, nik uste, ekarri dizkidatenak (...) Beraz, nik, nire esperientzia laburretik, ezin baitets nezake Sarasolaren inpresioa. Nire inpresioa zuzen-zuzen alderantzizkoa bait da: Autoreak, gazteak batez ere, ezer argitaratzeko, problema haundiekin dabiltzala oraindik eta, problema haundiekin, kreaizozkoak omen diren obra horietxek publikatzeko batez ere. (...) Kreaizoa gehiago destakutzen ez bada, nire inpresioa ez da, gogoia eta kapazitatea falta direnik, beste dena falta dela baino, kreaizotik publikaziora iristeko...» («Euskal literaturaren orainaz eta geroaz» in: *Euskal linguistika eta literatura: Bide berriak*. 439 or., 1981).

Literatur produkzioaren kopurua era honetara banatzen da barne-sailetan:

Ordena	Azpisaila	Azpigaia	%
1)	214	Elaberria	32,5
2)	217	Ipuinak	20
3)	216	Olerkiak	17,5
4)	212	Bertsoak	12,5
5)	211	Historia, kritika	10
6)	213	Antzerkia	7,5

Taula honek ez du iruzkinik behar. Ohartxo bat egin gura dut, halere; bat bakarrik. Inork bestelakorik sinestarazi nahi badigu ere, 1981ean ere ez da ageri olerkiaren nagusitasun famatu hori, %17,5 bait da olerkia, eta %52,5 narrazioa.

Gogoeta pare bat, azkenik

Azalpen hau burutzean, eta 1981eko liburugintzaren egoeran

bertan oin harturik, liburu-politikaren urgentziaren urgentzia azpimarratu nahi dut, ondoko bi kezka hauetan.

Biharko irakurlearentzat ere idatzi behar dugu. Orga idien aurretik jartzea ote?

Gaurko irakurlea zein den badakigu. Gaurko merkatua non dagoen jakiteko aski duzu zer publikatzen den aztertzea. Merkatuaren koordinatueta bizi den argitaletxeak saltzen dena aterako du. Fantasia gutxi hortik gora. Zergatik ez da publikatzen saiakerarik, kultur libururik? Saltzen ez delako noski, liburu horren irakurleria urriegia delako eta ez delako gauza produktu horri errentagarritasunik emateko.

Hitz gutxitan esanda: dirurik uzten ez duen (edota hobe: dirugalera dakarren) libururik ez da publikatzen. Merkatu problema. Merkatuaren biktima dira gaur egun kultur liburua, saiakera, tesi-liburua. Baño ere ez da ikusten, muestrarako ere ez ia.

Liburu-mota honen garrantzia eta funtzioa errebindikatzen dut. Liburu-klase hau behar beharrezkoa dugu. Saiakera, kultur liburu hori eskatzen du euskararen normalizazioak eta desarroiak. Kulturaren barruti guztietan, etnologian, gizarte-zientzietan, filosofian euskara murgiltzea nahitaezkoa dugu. Eta ez hiztegiekin bakarrik: saioak eta dibulgazio lanak behar ditugu. Ez dutela egun aski irakurlegorik? Bihar-etzi segur baietz. Prebisorik ezaren erruz liburu-klase hori lantzen ez badugu orain, bihar-etzi berriz ere presaka ibili beharko dugu, edota itzulpenetara joko dugu, edo okerrago litzatekeena, erdarara joko dugu.

Bai prebisio hori eta bai euskararen normalizazio-beharraren kontzientzia hori orain baino lehen ere sentitu izan du euskal kultur gizonak. Gerraosteko belaunaldiaren karakteristiketako bat horixe dela esango nuke. Gerraostean, «biharko irakurleari begira» idaztea eta «euskara trebatu» nahia elkarrekin joan dira maiz. Ez euskara ez irakurlegoa zeuden prestaturik hainbat gai euskaraz agertzeko. Nahikoa berandu arte, euskara motaren aukera alternatiba gisa presentatu izan zaio idazleari: irakurleari begiratzen dion euskara batetik, eta bestetik hizkuntzari berari begiratzen diona, nolabait esateko. Lehena, bai hizkuntza eta bai gaietan, erraza zen, herriarentzat ulerterraza, gehingoarentzat egina. Bigarrena, aldiz, zaila, elkorra, gutxiengo intelektual batentzat egina.

Alternatiba gisako aukera horretan bigarren joerari heldu dio kultur gizonak. Eta irabazi. Kultur planteamendu bat, ez merkatu planteamendu bat. Orduan eta gaur auzi beraren au-

rean gaude: garaikidearentzat, herriarentzat, gehiengoarentzat, erosiko eta irakurriko duenarentzat idazten ez bada, zeinentzat, hortaz? Biharkoarentzat, etorkizunerako: hona duela 25 urte zenbait euskaltzalek galdera horri eman zion erantzuna. Eta nere ustetan, aurreikuspen horrek, erizkera horrek «normaldue» du euskara, hein handi batetan. Lan-mota honen efektu biderkatzailearen kontzientzia agertzen duten bi pasarte emango ditut hemen, Jokin Zaitegirena bata (1956koa), eta JAKINena bera-rena bestea (1958koa); gure aldizkarian agertuak biak.

«Erriak ulertu ezin dezaken euskera zertarako lantzen ari gera?

— *Etorkizunerako lantzen ari gerala derizkiot. Euskalerrria burutik sendatu bearrean gaude, ez ofietatik. Yakin-gizon, lege-gizon eta aundikiak onda digute euskera. Aundiki ta gizon-ikasi asko dituzketzu egun euskera ikasi irrikaz..., Lege-gizonei, gizon-ikasiei, aundiki, lan-sail guzietariko tekniko, euskera mamitua eman bear diegu, gero bakoitzak bere sailean landu dezan ta zernaitarako gai egin» (JAKIN, 1, 1956) (Nik asp.).*

Euskararen aukera, gaien aukera eta aukera hauen etorkizun-zentzua eta kultur eginkizuna garbi asko agertzen dira JAKINEK 1958an egindako biltzarraren kronikan:

«...Yakin'en jomuga ez da irakurlearentzat izatea bakarrik; euskera jakintzarako bideak irekitzea ere Yakin'en asmo nagusienetan jarri bear da. Egia da, irakurleen bearra dauka euskerak, eta irakurleak ugaritzeko biderik egokiena gai arifnak idaztea da. Baiña ez da ori guztia. Euskera ez dago jakintza-gaiak erabiltzeko landua, eta tajutu egin bear du orretarako. Arazo au, berriz, Yakin'en muin-muifnekoa da. Ala jende xearentzat bakarrik nai dugu euskera? Jakintzan barrena sartu nai badugu, jakintza-lanen bearra dago naitaez; baita lan oiek elkor xamarrak izango badira ere, eta irakurle batzuen atsegiñetatik kanpora egonda ere. Egiteko aundia dute taju ontako lanak Yakin'en, eta ez dago ondo zokoratzea (...).

Beti saiatu bear da gauzak jakingarri egiten, eta geiago auetan; baiña naiz elkortxoak izan, ba-dute beren egitekoa euskera-kontutan jakintza-lan oiek. Bear bada, ez dute fruturik emango bertan bera; oien tankerako lanak egin nai ditzagunean, ordea, laguntza ederra egin dezaigukete. Gerorako, berriz, balio aundia izan oi dute, askotan, lan mamitsu elkor xamar oiek, beste arin atsegintsuek baiño. (JAKIN, 7, 1958) (Nik asp.).

Erabakiak behar ditu euskal liburuak eta ez adabakiak.

Liburuaren politika gauza serioegia da merkatuaren dinami-

ka soilaren pentzutara uzteko. Euskal liburuahulegia da bere kasa bizi ahal izateko. Argitaletxeen lana, gaurko kondizioetan, ez da —ezin daiteke izan— soluzio, ezta hurrik eman ere.

Erabakiak, ez adabakiak. Lerro hauek idazten ari naizen momentu berean irakurtzen dut 12 milioi jaso dutela Gobernutik euskal argitaletxe eta aldizkariak. 12 milioi. Deus gutxi soluziona lezake 12 milioiok: nik baino hobeto daki hori Administrazioak berak. Euskal liburuak ez du dirurik. Eta okerrago dena: ez du programarik. Harritzeraingo pasibo, urruti, hotz, nag, geldid bide dago Eusko Gobernua. Zeren zain?

O H A R R A

¹ Liburuen bilketa eta azterketa egitean erabili ohi dudana zenbait erizpideren berri eman nahi dut ohar hauen bidez.

a) Zerrendan edo titulu-erlazioan ikus daitekeenez, 200 liburu eta liburuskatik gora dago, publikatzen den guztia jasotzen bait dut hor. Baina, gero, liburugintzaren irudi benetakoago bat lortu nahian, zenbait ukitu eta zuzenketa egin ohi dut. Eta horixe da gai-sailkapenerako eta analisisirako baliatzen dudana. Zenbait liburuskak, izan ere, ez dut banan banan kontabilizatzen: orrialde edo hizki gutxi dutenean bat bailiren kontabilizatzen ditut, bildumaren izenaren pean. Horrela, adibidez, *Lilurazko zoota* (Hontza, Elefantea, Gorila, Kanguroa): 96 or.; eta hau bezala beste asko. Casals argitaletxearen hiru *Puff* liburuak ez ditut zenbatu ere egin, ia hizkirik gabekoak eta irudi hutsekoak bait dira.

b) Liburuaren urtea erabakitzeke, lege-gordailuaz gidatzen naiz. Honek markatzen duen urtea da, neretzat, besterik gabe, liburuaren argitarazio-urtea. Horregatik, nahiz eta 1981ean argia ikusi liburu batek, 1980ko lege-gordailuaz badator, 1980kotzat eman ohi dut.

c) Aurreko puntuan aipatu ditudan arrazoiengatik edota inguratu-ezina-gatik, iazko zerrendan jaso gabe utzi nituen 10 liburu hauek 1980koak dira:

Abarrak (b). Kirikiño (Bustintza'tar Ebaista). GEU. Bilbo. 20,5 x 14,5. 204 or. **Bidez. Gure Herriko Gauzak/Cosas de nuestro País** (e). San Martin, Juan. C.A.P. Donostia. 20 x 14. 484 or.

Etienne Salaberry Euskalzaleari Heleten 1979-ko urriaren 16-ean Eskualzaleen Biltzarrak eskaini Omenaldia. Askoren artean. Eskualzaleen Biltzarra. Baiona. 24 x 17. 102 or.

Euskal Herriko Geografia. 2. Giza Geografia. O.H.O.-2.º Etoparako Langaia. Askoren artean. Egile Editore. 31 x 21. 78 or.

Gure hegaztiak/Nuestras aves (e/i). Askoren artean. UZEI. Petronor. Bilbo. 31 x 24,5. 134 or.

Matematika 5. Lehenengo erdia. Matematika Elhuyar Taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batza. Donostia. 28 x 20,5. 153 or.

Matematika 5. Bigarren erdia. Matematika Elhuyar Taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batza. Donostia. 28 x 21,5. 205 or.

Txalo pin txalo. 2. Askoren artean. Erein. Donostia. 27 x 19,5. 75 or.

Txalo pin txalo. 2. (Irakaslearen liburuak). Askoren artean. Donostia. 21 x 15. 141 or.

Zimarroia. Cort, Jose Luis. Ediciones Vascas. Donostia. 30,5 x 23. 67 or.

1981eko liburuak

Liburuaren gai-sailkapena	Zenb. abs.	%
01.— Orotarik. Bibliografia. Haur eta gazte literatura. Tebeo, komiki eta hixtorioak. Saiakera eta artikulua gai desberdinetaz. Omenaldiak	51	25,5
02.— Filosofia	—	—
03.— Erljioa. Teologia. Teologia morala eta praktikoa. Asketika eta Mistika. Eskritura Saindua. Eliza kristaua jeneralean. Liturgia	11	5,5
04.— Soziologia. Estatistika	—	—
05.— Zientzia politikoak. Ekonomia politikoa eta soziala. Ekonomia industriala	2	1
06.— Zuzena. Administralgo publikoa. Laguntza soziala. Zuzen publikoa, konstituzionala. Politikoa. Administrazioa	1	0,5
07.— Arte eta zientzia militarrik	—	—
08.— Irakaskuntza. Hezkuntza. Irakaskuntza eskolaurrekoa eta oinarrikoa. Oinarrizko Heziketa Orokorra. Batxilergoaren eta COUren Irakaskuntza	37	18,5
09.— Merkatalgoa. Komunikabideak. Garraioak	—	—
10.— Etnologia. Bizitza pribatu eta publikoetako ohitura eta usuarioak	3	1,5
11.— Hizkuntzalaritza. Filologia. Euskara. Hiztegiak. Metodoak. Gramatikak	42	21
12.— Matematikak. Matematikaren filosofia. Matematika jeneralean	1	0,5
13.— Natur Zientziak. Fisika. Kimika	4	2
14.— Medikuntza zientziak. Higiene publikoa. Anatomia ...	1	0,5
15.— Inginaritza. Teknologia. Industriak. Lanbide eta eskulanak	—	—
16.— Nekazaritza. Basalanketa. Abeltzaingoa. Ehiztaritza eta Arrantza	—	—
17.— Etxe ekonomia	—	—
18.— Antolakuntza	—	—
19.— Arte ederrak. Artesautza. Zeramika, tapizeria, halzariak, bordatuak	1	0,5
20.— Jostaldiak. Denborapasak, Jokuak. Kirolak	—	—
21.— Literatura. Literatur kritika. Literaturaren historia. Bertsoak. Antzerkia. Elaberria. Olerkiak. Ipuinak ...	40	20
22.— Geografia. Bidaiak. Geografia nazionala. Eskualde geografia. Bidaiari eta turistaren gidaliburuak	3	1,5
23.— Historia. Biografia. Zibilizazioaren eta kulturaren historia. Biografia. Oroitzapenak	3	1,5
Guztira	200	100

- Abarrak** (Euskara batuan) (b). Kirikiño. Ugarteburu, A. (egokitzaile). Elkar. Donostia. 19 x 13. 146 or.
- Abendu eta Eguberri-aldiak** (Liturgi eta Pastoral Lagungarriak). Elizbarrutieta-ko Liturgi Idazkaritzak. Idatz. Donostia. 21 x 15. 102 or.
- Abereeneko iraultza** (i). Orwell, George/Unzurrunzaga, I. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 158 or.
- Aditz I-II-III. Ariketak** (b). Askoren artean. Labayru Ikastegia. Bilbo. 20,5 x 14. 112 or.
- Afrika, Asia eta Ozeania** (i). Askoren artean. Txertoa. Donostia. 32,5 x 24. 66 or.
- Ahatearen familia** (i). Delmais, Anne Marie. X. X. x. x. 20 x 20. 24 or.
- Aise 2. Ikaslearen liburua**. Aise Taldea. Elkar. Donostia. 24 x 17. 154 or.
- Aise 2. Irakaslearen gida liburua**. Aise Taldea. Elkar. Donostia. 24 x 17. 188 or.
- Amaia. Euskaldunak VIII'gn. mendean** (i). Navarro Villoslada, F./Zabaleta, Patxi. Iruñeko Aurrezki Kutxa Mun. Iruñea. 30,5 x 22,5. 60 or.
- Amets uhinak**. Landa, Mariasun. Elkar. Donostia. 19 x 13. 148 or.
- Aste Santua eta Pazko-aldia**. (Liturgi eta Pastoral Lagungarriak). Elizbarrutieta-ko Liturgi Idazkaritzak. Idatz. Donostia. 21 x 15. 174 or.
- Atzizkibidea. Ariketak** (b). Askoren artean. Labayru Ikastegia. Bilbo. 20 x 12,5. 48 or.
- Ave Sombra/Itzal Hegazti** (e/i). Aramburucópulos, Don Fernando/Landa, Josu. Haranburu Editor, S.A. Donostia. 20,5 x 13,5. 120 or.
- Azeri axiantea** (i). X. X./Arzallus, Juan M. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 238 or.
- Az-ko magoa** (i). Baum, L. Frank/Arzallus, J. M. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 206 or.
- Barbantxo**. Yarnoz, Sagrario. Elkar. Donostia. 22 x 23. 36 or.
- Bertsolariya** (b). Makazaga Mendiburu, Juan Jose (moldatzaile). Sendoa. Donostia. 30 x 32. 332 or.
- Bertsotan. 1789-1936**. Dorrnoso, Joanito. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 20,5. 366 or.
- Behartsuek Elizari Deadar**. Euskal Herriko Gotzaiak. Idatz. Donostia. 29 x 20. 28 or.
- Bigantxaren ordaina**. Yarnoz, Sagrario. Elkar. Donostia. 22 x 23. 36 or.
- Bilbo irribarrez** (b). Zarate, Mikel. Bizkargi. Bilbo. 21,5 x 15,5. 86 or.
- Bizi nahi** (i). London, Jack/Etxeberria, Gillermo. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 158 or.
- Bizitzako urratsak**. Zubikarai, Augustin. GEU. Bilbo. 21 x 15. 180 or.
- Bostak berriro kirrin uhartean** (i). Blyton, Enid/Azkune, Lazaro. Elkar. Donostia. 19 x 13. 226 or.
- Bostak jhesi** (i). Blyton, Enid/Uranga, Alberto. Elkar. Donostia. 19 x 13. 190 or.
- Buru ilhun lurruntsua. Euskaldunak Everest Mendian** (i). Uriarte, Felipe/Askoren artean. Elkar. Donostia. 26,5 x 19. 320 or.
- «**Buruketak**» (2. maila) (b). Karmelo Etxegarai Ikastola. Egile Editore. Loiola. 29,5 x 20,5. 116 or.
- «**Buruketak**» (3. maila) (b). Karmelo Etxegarai Ikastola. Egile Editore. Loiola. 29,5 x 20,5. 52 or.

- «Buruketak» (4. maila) (b). Karmelo Etxegarai Ikastola. Egile Editore. Loiola. 29,5 x 20,5. 46 or.
- «Buruketak» (5. maila) (b). Karmelo Etxegarai Ikastola. Egile Editore. Loiola. 29,5 x 20,5. 70 or.
- Diccionario Gral. y Técnico. 1. Castellano-Euskara** (b/e). Mugika, L. M. Ed. Vascas. Donostia. 24 x 17. 602 or.
- Diccionario Vasco-Castellano. I.** (e). Mugica Berrondo, Placido. Mensajero. Bilbo. 25 x 15,5. 1.094 or.
- Diccionario Vasco-Castellano. II.** (e). Mugica Berrondo, Placido. Mensajero. Bilbo. 25 x 15,5. 1.006 or.
- Diccionario Vasco-Español-Francés. Bi tomo** (b). Azkue, R. M. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbo. 23 x 16. 1.228 or.
- Egoitzak edo Barne-Gaztelua** (i). Jesus'en Teresa Deuna/Aita Onaindia. Aita Karmeldarrak. Larrea, 18 x 11,5. 240 or.
- Egunekoa.** Kirikiño. Labayru Ikastegia. Bilbo. 21 x 14,5. 229 or.
- Eguneroko gauzak. I.** (b/i). Armangué, R./Askoren artean. La Galera. Bilbo. 21 x 18. 100 or.
- Ekonomia. Hiztegia.** UZEI. Elkar, S.A. Donostia. 24 x 17. 750 or.
- Ekonomia-Itunea/El Concierto Económico** (e). Eusko Jaurlaritza, Gobierno Vasco. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 16,5 x 11,5. 146 or.
- Elefantea** (i). Askoren artean/Fernandez, Mikel. Ediciones vascas. Donostia. 22,5 x 18. 24 or.
- Eneko agerroa.** Etxaide-Itharte, J. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 206 or.
- Enpresa. Hiztegia.** UZEI. Elkar. Donostia. 24 x 17. 432 or.
- Entzun! 7-11 urte bitarteko haurarentzat Biblia** (i). McCallen, A. J./Goikoetxea Maiza, Jon. Mensajero. Bilbo. 23 x 16,5. 192 or.
- Erkizia eta Aozaraza: Bi martiri gipuzkoar.** Telletxea, J. I. Idatz. Donostia. 18 x 11. 207 or.
- Ernioko Ziripot.** Askoren artean. Erein. Donostia. 30,5 x 21,5. 26 or.
- Erranak erran...** Landart, Daniel. Elkar. Donostia. 21 x 13,5. 176 or.
- Eskola Histegia** (b/e). Gereño, Xabier. Egile Editore. Bilbo. 15,5 x 10,5.
- Eskolaurre euskararen programakuntza. B eta D ereduak.** Askoren artean. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 24 x 17. 350 or.
- Eskolaurreko orientabideak/Orientaciones de preescolar.** Hezkuntza Saila. Departamento de Educación. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 24 x 17,5. 428 or.
- Eskolaurreko lehen etapa. Bigarren hiruita. Negua. Gizonaren lana. Abereak. Ura** (i). Armangué, Rosa/Etxebarria, Mikel. Casals, S.A. Barcelona. 19 x 27. 144 or.
- Eskolaurreko lehen etapa. Hirugarren hiruita. Udaberria (abereak). Udaberria (loreak). Uda. Adiskidetasuna** (i). Armangué, Rosa/Etxebarria, Mikel. Casals, S.A. Barcelona. 19 x 27. 144 or.
- Eskolaurreko lehen etapa. Lehen hiruita. Eskola. Etxea eta sendia. Kalea. Udazkena. Gorputza. Gabonak** (i). Armangué, Rosa/Etxebarria, Mikel. Casals, S.A. Barcelona. 19 x 27. 176 or.
- Estepako semeak. I.** (i). Baumann, H./Zabaleta, J. M. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 160 or.

- Estepako semeak. II.** (i). Baumann, H./Zabaleta, J. M. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 246 or.
- Etxe xokotik kantari.** Treku, Mattin. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 142 or.
- Europa eta Amerika** (i). Askoren artean/Aldazabal, Jokin. Txertoa. Donostia. 32,5 x 24. 66 or.
- Euskal Batzar orokorra. Congreso Mundial Vasco. 25 Aniversario** (e). Askoren artean. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzuak. Gasteiz. 24 x 16,5. 480 or.
- Euskal deklinabidea. Ariketak** (b). Askoren artean. Labayru Ikastegia. Bilbo. 19,5 x 13. 96 or.
- Euskal gramatika** (b). Alvarez Enparantza, Jose Luis «Txillardegia». Ediciones Vascas. Donostia. 25 x 17,5. 454 or.
- Euskal Herriko Geografia/Geografía de Euskal Herria. Kartografia/Cartografía.** (Ikaslentzako materiala/Material para el alumno. E.G.B. y B.U.P.). Askoren artean. C.A.P. Donostia. 28,5 x 35. 50 or.
- Euskal Herriko Geografia/Geografía de Euskal Herria. Kartografia/Cartografía.** (Irakaslentzako materiala/Material para el profesor. E.G.B. y C.O.U.). Askoren artean. C.A.P. Donostia. 28,5 x 36. 50 + liburuxka.
- Euskal Historia zenbait apunte. Euskaltzaindiaren 'D' titulorako burutua.** Ariznabarreta, Abel. Elkar. Donostia. 29,5 x 21. 82 or.
- Euskal linguistika eta literatura: Bide berriak.** Askoren artean. Deustuko Unibertsitateko Argitararioak. Bilbo. 22,5 x 15,5. 476 or.
- Euskal lokuzioak. Espainolezko eta frantsesezko gida-zerrendarekin.** Izaguirre, Koldo. Hordago. Donostia. 25 x 17,5. 718 or.
- Euskal Zeramikaren hastapenak. Arte aplikatuak/Iniciación a la Cerámica Vasca. Artes aplicadas. Deba 80** (b/e/i). Askoren artean. Elkar. Donostia. 21 x 13,5. 268 or.
- Euskalariaren nazioarteko jardunaldiak** (e). Euskaltzaindia. Euskaltzaindia. Bilbo. 23 x 16,5. 556 or.
- Euskalduntzen. I.** (b). Irakasle talde batek. Cinsa. Bilbo. 30 x 21. 86 or.
- Euskalduntzen. II.** (b). Irakasle talde batek. Cinsa. Bilbo. 30 x 21. 160 or.
- Euskara bizitik. 1-A.** (Bizkaieraz) (b). Askoren artean. Egile editore. 145 or.
- Euskara bizitik. 1-B.** (Gipuzkeraz) (b). Askoren artean. Egile editore. 145 or.
- Euskara ialgi adi plazara. 1. maila.** Izarraizpe Irakaskuntza Kooperatiba. Izarraizpe Irkaskuntza Kooperatiba. 29,5 x 21. 48 or.
- Euskara ialgi adi plazara. 2. maila.** Izarraizpe Irakaskuntza Kooperatiba. Izarraizpe Irakaskuntza Kooperatiba. 29,5 x 21. 132 or.
- Euskara ialgi adi plazara. 3. maila.** Izarraizpe Irakaskuntza Kooperatiba. Izarraizpe Irakaskuntza Kooperatiba. 29,5 x 21. 124 or.
- Euskara lantzen. 0.** Hegaz. Erein. Donostia. 24 x 17. 278 or.
- Euskara lantzen. 1.** (b). Hegaz. Erein. Donostia. 24 x 17. 214 or.
- Euskara lantzen. 2.** (b). Hegaz. Erein. Donostia. 24 x 17. 342 or.
- Euskara mailaka. 4. Metodologia** (b). SEIE. Gero-Mensajero. Bilbo. 24,5 x 15,5. 524 or.
- Faro Madarikatua.** Gereño, Xabier. Egile Editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 112 or.
- Fisika. BUP 2 (pro-manuscripto)** (b). Elhuyar Matematika-taldea. Eusko Ikaskuntza. Donostia. 30 x 21. 196 or.

- Fisika Orokorra. I. Problemak eta ariketak (b).** Askoren artean. U.E.U. Iruinea. 29,5 x 21. 150 or.
- Fisika Orokorra. II. Problemak eta ariketak.** Askoren artean. U.E.U. Iruinea. 21 x 14,5. 236 or.
- Garizuma 1981.** (Liturgi eta Pastoral Lagungarriak). Elizbarrutietako Idazkari-tzak. Idatz. Donostia. 21 x 15. 104 or.
- Garoa (b).** Agirre, Domingo. EFA. Arantzazu. 19,5 x 13. 310 or.
- Gartzelako atea. Kontakizun errazak (euskara mintza-praktika).** Lazkano, Maite. Elkar. Donostia. 16,5 x 11,5. 131 or.
- Gerrateko ibillerak. I.** Alkain, Iñaki. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 162 or.
- Gerrateko ibillerak. II.** Alkain, Iñaki. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 168 or.
- Gerrateko ibillerak. III.** Alkain, Iñaki. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 166 or.
- Gipuzkoako mito eta historioak. (Aurrentzako albuma) (e).** Elvira, Angel/Sainz, Inés. GAK. Donostia. 20 x 21. 30 or.
- Giza gorputza (i).** Ward, Brian/Aramendi, Mikel. Txertoa. Donostia. 32,5 x 24. 65 or.
- Gizona eta teknika (i).** Taylor, Ron/Askoren artean. Txertoa. Donostia. 32,5 x 24. 66 or.
- Gorila (i).** Askoren artean/Fernandez, Mikel. Ediciones Vascas. Donostia. 22,5 x 18. 24 or.
- Hamabost urteko kapitaina (i).** Verne, Jules/Amenabar, Joan. Elkar. Donostia. 19 x 13. 289 or.
- Hamabost urteko kapitaina (i).** Verne, Jules/E.G. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 302 or.
- Hartz zuria (i).** Le Gwen, M./X. X. X. X. X. X. 20 x 20. 24 or.
- Hasiera zikloko euskararen programakuntza. B eta D ereduak.** Askoren artean. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 24 x 17. 284 or.
- Hasiera zikloa orientabideak. 4/Orientaciones de ciclo inicial. 4 (e).** Hezkuntza Saila. Departamento de Educación. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzuak. Gasteiz. 24 x 17,5. 324 or.
- Hegaz 2. Irakaslearen liburua.** Askoren artean. 30 x 22. 134 or.
- Hegaz 2. Irakaslearen liburua.** Askoren artean. 30 x 22. 192 or.
- Helduen euskalduntzerako programazioa.** Habe-Kultur Saila. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 24 x 17. 364 or.
- Herria gogoan.** Xalbador. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 150 or.
- Hiawatha (i).** Longfellow, H. W./Hidalgo, Bittor. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 126 or.
- Hiru txerrikumeak (i).** Le Gwen, M./X.X. X.X. X.X. 20 x 20. 24 or.
- Hizkuntzen irakaskuntza. Topikoak eta metodologiak.** Xixa. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 25,5 x 19,5. 98 or.
- Hiztegi orokor-teknikoa. 2. Euskara-Gaztelera (b/e).** Mujika, L. M. Ed. Vascas. Donostia. 24 x 17. 618 or.
- Hiztegia. Diccionario. Castellano-Euskara. Euskara-Castellano (e).** Gereño, Xabier. Egile editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 467 or.
- Hitz Egin. Ariketa Idatziak. 3 maila.** Euskaltzaindia. Euskaltzaindia. Bilbo. 29,5 x 21. 198 or.

- Homenaje a Odón de Apraiz. Odon Apraizi omenaldia** (e). Askoren artean. Diputación de Alava. Consejo de Cultura. Gasteiz. 24,5 x 17. 424 or.
- Hontza** (i). Askoren artean/Fernandez, Mikel. Ediciones Vascas. Donostia. 22,5 x 18. 24 or.
- Iban trapusaltzailea** (i). Vallverdu, J./Gartzia, Xabier. Elkar. Donostia. 19 x 13. 175 or.
- Idazkera. Ariketak**. Askoren artean. Labayru Ikastegia. Bilbo. 20 x 13. 126 or.
- Ikaslearen esku-gramatika**. Salaburu, Pello. Mensajero. Bilbo. 22 x 17. 272 or.
- Iker eta Ixone. Ortzadarreko belarra**. Muro, G. Erein. Donostia. 29,5 x 21. 24 or.
- Iokin Zaitegi**. Velez de Mendizabal, Josemari. Egile editore. Arrasate. 22,5 x 15,5. 226 or.
- Iparragirre**. Mendiguren, X. Elkar. Donostia. 19 x 13. 108 or.
- Iparragirre. 1820-1881**. Askoren artean. Erein. Donostia. 31 x 21. 64 or.
- Iparraldeko euskal idazleak. Antologia**. Etxenagusia, Karmelo. Labayru Ikastegia. Bilbo. 20,5 x 14,5. 238 or.
- Ipuin harrigarriak. 2**. Irakasleen Elkarte. Elkar. Donostia. 22 x 23. 76 or.
- Ipuinak** (b). Bitaño. Gero. 19,5 x 13,5. 80 or.
- Ipurbeltz bilduma. 6**. Askoren artean. Erein. Donostia. 30 x 21. 144 or.
- Ipurbeltz bilduma. 7**. Askoren artean. Erein. Donostia. 30 x 21. 144 or.
- Ipurbeltz bilduma. 8**. Askoren artean. Erein. Donostia. 30 x 21. 144 or.
- Ira Usaiña**. Zubikarai, Agustin. Geu. Bilbo. 18,5 x 12. 74 or.
- Itsasoa eta ni**. Berriatua, Imanol. Euskaltzaindia. Bilbo. 20 x 13. 190 or.
- Itsu-mandoka. Kontu xume. Joko krudel**. Cazenave, Jon. Egile editore. Donostia. 19,5 x 11. 76 or.
- Izuen gordeleketan barrena**. Sarrionaindia, Joseba. Bilbo Aurrezki Kutxa. Bilbo. 21 x 15. 149 or.
- Jalgi hadi. 2. Ikaslearen liburua**. Hondarraitz Taldea. Elkar. Donostia. 24 x 17. 254 or.
- Jalgi hadi. 2. Irakaslearen gida liburua**. Hondarraitz Taldea. Elkar. Donostia. 29,5 x 21.
- Jaurlaritzaren Legea/Ley de Gobierno** (e). Eusko Jaurlaritza. Gobierno Vasco. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia. Gasteiz. 16,5 x 11,5. 86 or.
- Jolas egiteko ipuinak** (i). Rodari, G./Ormazabal, Joxantonio. Elkar. Donostia. 19 x 13. 180 or.
- Jo-ta-ke. 1. (Euskara ariketak fitxa osagarriak)** (b). G. de Txabarri, Joxe Joan. Elkar. Donostia. 30 x 21. 248 or.
- Jo-ta-ke. 4. Euskara Mintza-praktika**. G. de Txabarri, Joxe Joan. Elkar. Donostia. 30 x 21. 350 or.
- Kenguroa** (i). Askoren artean/Fernandez, Mikel. Ediciones Vascas. Donostia. 22,5 x 18. 24 or.
- Kastoreen familia** (i). Delmais, Anne Marie/X.X. X.X. X.X. 20 x 20. 24 or.
- Katekesiko Hauraren Lagunariak. 1**. Katekesi Idazkaritza. Idatz. Donostia. 29 x 22. 26 or.
- Kimika organikoko zenbait laborategi-praktika: Oinarrizko teknikak eta sintesi adierazgarri batzu**. X.X. U.E.U. Iruñea. 29,5 x 21. 182 or.
- Kirikiño jauna** (i). Delmais, Anne Marie/X.X. X.X. X.X. 20 x 20. 24 or.

- Kresala** (b). Agirre, Domingo. EFA. Arantzazu. 19 x 13. 240 or.
- Kuku, kangurutxoa** (i). Delmais, Anne Merie/X.X. X.X. X.X. 20 x 20. 24 or.
- Lapur zuriak**. Satrustegi, Jose M. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 22 x 16. 184 or.
- Lehoia eta beronen familia** (i). Le Gwen, M./X.X. 20 x 20. 24 or.
- Lehoia eta kilkirra** (i). Boada, Francesc/Ormazabal, Joxeantonio. Elkar. Donostia. 22 x 18,5. 23 or.
- Lihoaren penak eta nekeak**. Alustiza, Julian. Jakin. Arantzazu-Oñati. 18 x 11. 225 or.
- Manual Devotioñezcoa**. (1. zatia) (Edizio kritikoa). Joannes Etxeberri Ziburukoa/Altuna, Patxik paratua. Mensajero. Bilbo. 22,5 x 15,5. 436 or.
- Mariaren bidez Jesusengana/Por María hacia Jesús** (e/i). Escrivá de Balaguer, Mons./Egia Rezola, Luis. Colegio Mayor Ayete. Donostia. 18 x 11. 47 or.
- Mariapos de Guipúzcoa/Gipuzkoako Tximeletak** (e/i). Gómez de Aizpurua, Carlos/Elhuyar. C.A.P. Donostia. 21,5 x 21,5. 53 or.
- Matematika (BUP 1)** (b). Elhuyar Matematika-taldea. Eusko Ikaskuntza. Donostia. 30,5 x 21. 436 or.
- Matematika (BUP 2)** (b). Elhuyar Matematika-taldea. Eusko Ikaskuntza. Donostia. 30,5 x 21. 304 or.
- Matematika (4) E.G.B.** (b/i). Askoren artean/G.I.E. Casals, S.A. Barcelona. 280 or.
- Matematika. 6. Lehen erdia**. Elhuyar Matematika-taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 214 or.
- Matematika. 6. Bigarren erdia**. Elhuyar Matematika-taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 180 or.
- Matematika. 7. Lehen erdia**. Elhuyar Matematika-taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 180 or.
- Matematika. 7. Bigarren erdia**. Elhuyar Matematika-taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 160 or.
- Matematika. 8. Lehen erdia**. Elhuyar Matematika-taldea. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 138 or.
- Mendiak. Berezko eta giza-giroturiko eusko lurra. I.** (i). Askoren artean/Gaztañaga, Jesus. Etor. Donostia. 32,5 x 24. 319 or.
- Metodo espektroskopikoen aplikazioak kimikan**. Askoren artean. U.E.U. Iruñea. 21 x 14,5. 128 or.
- Mon-daka**. Zubikarai, Agustín. Geu. Bilbo. 18,5 x 12. 90 or.
- Mundua biotz-biotzez maite izatea/Amar al mundo apasionadamente** (e/i). Escrivá de Balaguer, Mons./Egia, Luis. Colegio Mayor Ayete. Donostia. 18 x 11. 43 or.
- Munduaren azken muturreko faroa** (i). Verne, Jules/Urbistondo, David. Elkar. Donostia. 19 x 13. 162 or.
- Nafarroako Ezkurran**. Garate, Gotzon. Gero-Mensajero. Bilbo. 19 x 13,5. 78 or.
- Natur Zientziak. Bibliografia**. UZEI. UZEI. Donostia. 29,5 x 20,5. 28 or.
- Nazaret-eko Gizasemearen Mintzoa**. Uranga, Juan Jose. C.A.P. Donostia. 21 x 13,5. 238 or.
- Neurria eta integrazioa**. Askoren artean. U.E.U. Iruñea. 21 x 14,5. 198 or.

- Non daude pandak?** (i). Delmais, Anne Marie/X.X. X.X. 20 x 20. 24 or.
- Norena da basoa?** (i). Canela, Merce/Ormazabal, Joxeantonio. Elkar. Donostia. 19 x 13. 134 or.
- Notas sobre el pastoreo en Gorbea/Gorbeako artzantzeazko zeaztasunak** (b/e). Leizaola, Fermin. Aurman. Bilbo. 31 x 21. 63 or.
- Oihanaren liburua** (i). Kipling, Rudyard/Haranburu, Jexux Mari. Elkar. Donostia. 19 x 13. 170 or.
- Oilarra, azeria eta zakurra** (i). Boada, Francesc/Ormazabal, Joxeantonio. Elkar. Donostia. 22 x 18,5. 23 or.
- Oilarren promesa** (b). Irigoien, J. M. Gero. Bilbo. 18 x 11. 220 or.
- Oinak** (ikaslegin izenaz argitaratuak. I. maila). Amuriza, Xabier. Euskaltzaindia. Bilbo. 20 x 13. 182 or.
- Pasaiako herritik. Xenpelar.** Eskuz Taldea. Hordago. Donostia. 22 x 24. 37 or.
- Pernando Amezketarra.** Ormazabal, J. Elkar. Donostia. 19 x 13. 144 or.
- Peru Abarka** (facsimila) (b). Mogel, Juan Antonio. Gerediaga Elkarte. Durango. 17,5 x 12. 242 or.
- Pirataren espedizioa.** Landa, Josu. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 189 or.
- Poemak.** Azkue, Alex. Lur. Donostia. 19,5 x 11. 74 or.
- Portzelanazko irudiak.** Aldai, Iñaki. Erein. Donostia. 19 x 12,5. 82 or.
- Printzea eta eskalea** (i). Twain, Mark/Mujika, Bittor. Elkar. Donostia. 19 x 13. 213 or.
- Printzea eta eskalea** (i). Twain, Mark/J. M. Z. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 220 or.
- Raquetas del País Vasco para andar sobre la nieve/Euskal Herrian erabili diren elur-oinetakoak** (e). Askoren artean. Aurman. Bilbo. 31 x 21. 179 or.
- Rip van Winkle** (i). Irwing, Washington/Zurutuza, I. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 124 or.
- Robin Hood** (i). Stinnet, Norman R./Berasategi, A. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 326 or.
- Robin Hood** (i). Ausonako, Roberto/Mendiguren, Xabier. Elkar. Donostia. 19 x 13. 226 or.
- Saioka 2.** (Projektuak eta gaiak) (b). Elkar lanean. Euskadiko Ikastolen Konfederakuntza. Donostia. 28 x 21. 220 or.
- Saioka 3.** (Osagarriak eta ariketak. Ikasturtearen lehen erdia) (b). Elkar lanean. Euskadiko Ikastolen Federakuntza. Donostia. 28 x 21. 160 or.
- Saioka 3.** (Osagarriak eta ariketak. Ikasturtearen bigarren erdia) (b). Elkar lanean. Euskadiko Ikastolen Federakuntza. Donostia. 28 x 21. 160 or.
- Saioka 3.** (Projektuak eta gaiak. Ikasturtearen lehen erdia) (b). Elkar lanean. Euskadiko Ikastolen Konfederakuntza. Donostia. 28 x 21. 152 or.
- Saioka 3.** (Projektuak eta gaiak. Ikasturtearen bigarren erdia) (b). Elkar lanean. Euskadiko Ikastolen Konfederakuntza. Donostia. 28 x 21. 184 or.
- Saioka 5. Natur arloa** (b). Askoren artean. Iker. Bilbo. 28 x 21. 320 or.
- Saioka 5. Sozial arloa** (b). Askoren artean. Iker. Bilbo. 28 x 21. 311 or.
- Saioka 6. Natur arloa** (b). Elkar lanean. 27,5 x 21. 244 or.
- Saioka 8. Natur arloa.** Askoren artean. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte. Donostia. 28 x 21. 340 or.

- Taraskoneko tartarin** (i). Daudet, Alphonse/J. M. Z. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 142 or.
- Tartarin alpeetan** (i). Daudet, Alphonse/Díaz de Ulzurrun, Periko. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 192 or.
- Teo barkuan** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo baserrian** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo elurretan** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo erosketak egitera doa** (i) Denou, Violeta/Ormazabal, Joxeantonio. Timun Mas. Barcelona. 26,5 x 26. 26 or.
- Teo etxean** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo hegazkinean** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo ikastolan** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo kanping egitera doa** (i). Denou, Violeta/Ormazabal, Joxeantonio. Timun Mas. Barcelona. 26,5 x 26. 23 or.
- Teo trenean** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, José Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo zirkoan** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Teo zoo batean** (b/i). Capdevila, Juan/Aguirre, Jose Antonio. Timun Mas. Barcelona. 26 x 26. 30 or.
- Till Eulenspiegel, jaiotzatik bihurri** (i). X. X./Ibargutxi, Felix. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 157 or.
- Tom eta Wandí.** Muro, Gregorio. Erein. Donostia. 29,5 x 21. 24 or.
- Toribio Altzaga Saria 1980. 1. Joxe-Maritarrak. 2. Pette Basabür. 3. Eta beharbada ispilu beltz bat.** Askoren artean. Bizkaiko Aurrezki Kutxa. Bilbo. 20 x 13. 184 or.
- Tristeak kontsolatzeko makina. (Ipuinen ferian).** Lertxundi, Anjel. Erein. Donostia. 19 x 12,5. 91 or.
- Trotromrotro-ren ipurdikoak. Kontrantologia poetika. Anales de Trotromrotro** (e/i). Askoren artean/Landa, Josu. Haranburu Editor. Donostia. 20,5 x 13,5. 216 or.
- Ttapa-ttapa. Eskolaurrea. Lehenengo maila. I.** Askoren artean. Santillana, S.A. Madrid. 18,5 x 25. 194 or.
- Ttapa-ttapa. Eskolaurrea. Bigarren maila. II.** Askoren artean. Santillana, S.A. Madrid. 18,5 x 25. 288 or.
- Ttapa-ttapa. Eskolaurrea. Hirugarren maila. III.** Askoren artean. Santillana, S.A. Madrid. 18,5 x 23. 288 or.
- Txalo pin txalo** (b). Askoren artean. Erein. Donostia. 30 x 21. 82 or.
- Txipiroiren bat edo beste.** Egiguren, Rafael. Egile editore. Donostia. 19,5 x 11. 48 or.
- Txori.** Ataño, Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 142 or.

- Uda.** Askoren artean. Erein. Donostia. 21 x 18. 32 or.
- Udaberria.** Askoren artean. Erein. Donostia. 21 x 18. 28 or.
- Udazkena.** Askoren artean. Erein. Donostia. 21 x 18. 28 or.
- Urrats desbideratuak.** Lete, Xabier. C.A.P. Donostia. 21 x 14. 80 or.
- Urtxintxa. 1. Idazpidea.** Askoren artean. Santillana. Madrid. 27 x 19. 48 or.
- Urtxintxa. 2. Idazpidea.** Askoren artean. Santillana. Madrid. 27 x 19. 48 or.
- Urtxintxa. 2. Irakurbidea.** Askoren artean. Santillana. Madrid. 27 x 19. 34 or.
- Urtxintxa. 3. Idazpidea.** Askoren artean. Santillana. Madrid. 27 x 19. 48 or.
- Urtxintxa. 3. Irakurbidea.** Askoren artean. Santillana. Madrid. 27 x 19. 34 or.
- Usoa alostorreko.** Etxaide-Ithart, Jon. Hordago. Donostia. 16,5 x 10,5. 156 or.
- Utinghami, lainotako errege (i).** Canela, Marcé/Sarriegi, Arantxa. Elkar. Donostia. 19 x 13. 144 or.
- Xenpelar Bertsolaria (b).** Zavala, Antonio. Auspoa. Tolosa. 18 x 10,5. 412 or.
- Xixupika. 1.** Urbietta, M. G.I.E. Donostia. 29,5 x 22. 179 or.
- Zarauzko balearenak, Roke Etxabe.** Eskuz Taldea. Hordago. Donostia. 22 x 24. 38 or.
- Zezena plazan.** Genua, Enkarni (Txontxongilo). Erein. Donostia. 29,5 x 21. 23 or.
- Zure Pasio Santua. San Frantziskoren bizitza.** Askoren artean. Auspoa, Tolosa. 18 x 10,5. 119 or.
- 3 Sudurluzeak: Baloiairen misterioa.** Muro, G. Erein. Donostia. 29,5 x 21. 24 or.
- 7 Teatro Lan (b).** Gereño, Xabier. Egile editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 126 or.
- 9 Nobela Labur (b).** Gereño, Xabier. Egile editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 122 or.
- 10 Nobela Labur.** Gereño, Xabier. Egile editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 126 or.
- 12 Nobela Labur (b).** Gereño, Xabier. Egile editore. Bilbo. 16,5 x 11,5. 128 or.